

Cesta do kralupské minulosti II.

PRAVIDLA HRY

Vítáme vás u naší nové SAMOOSLUŽNÉ hry s názvem **Cesta do kralupské minulosti II.** Vydejte se s námi na procházku po zákoutích města Kralupy nad Vltavou a poznejte zajímavé příběhy z kralupské historie.

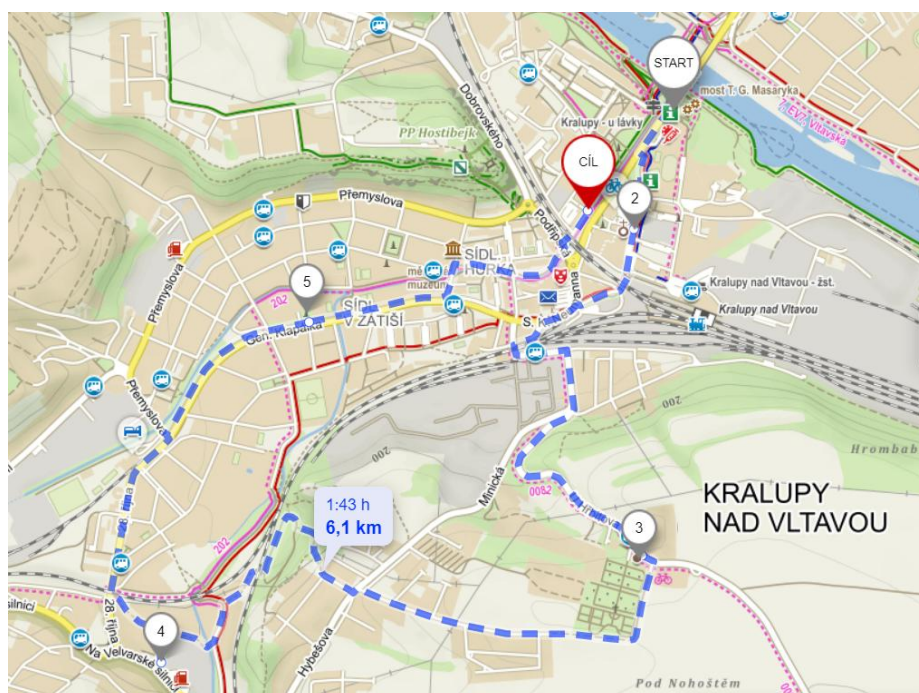
Víte, kdo to byl a kde bojoval generál Karel Klapálek? Za jakou významnou kralupskou stavbou stojí mimo jiné starosta Josef Vaníček? Kde stál Mikovický zámek? Znáte obrazy významného malíře Josefa Holuba? S těmito a další osobnostmi a příběhy z kralupské minulosti vás seznámí naše nová samoobslužná hra.

S sebou si vezměte tužku, vytištěné pokyny ke hře (ke stažení na www.ddmkralupy.cz), hravého ducha a dobrou náladu. Papír s vylustěnou tajenkou a kontaktními údaji prosím vložte do schránky DDM Kralupy ve Smetanově 168. Odměna vás nemine!

TAJENKA

START			2			3		
4			5			CÍL		

1	A	8	E	15	I	22	Ň	29	S	36	V
2	Á	9	É	16	Í	23	O	30	Š	37	W
3	B	10	Ě	17	J	24	Ó	31	T	38	X
4	C	11	F	18	K	25	P	32	Ť	39	Y
5	Č	12	G	19	L	26	Q	33	U	40	Ý
6	D	13	H	20	M	27	R	34	Ú	41	Z
7	Ď	14	CH	21	N	28	Ř	35	Ů	42	Ž

Počet účastníků:

Kontaktní e-mail:

Cesta do kralupské minulosti II.

Josef Vaníček - stanoviště č. 1 (Masarykův most u IC centra.)

Josef Vaníček se narodil 19. listopadu 1861 ve Vyskeři v turnovském okrese v chudé rodině jako čtvrtý z deseti dětí. V časopise „Právo lidu“ se dočetl, že „Dělnická spotřební, výrobní a úsporná jednota Svépomoc v Kralupech“ hledá prokuristu. Přihlásil se a byl přijat. První prodejna Svépomoci byla otevřena 1. ledna 1898, kdy Josef Vaníček nastoupil v Kralupech jako prokurista a zůstal zde až do konce svého života. Za jeho dvacetiletého působení se jednota zdárně rozvíjela. Za první světové války v roce 1917 byl Vaníček povolán do městské rady a v roce 1918 se stal jednatelem okresního národního výboru. Tím začala jeho politická kariéra. Jak již bylo v úvodu řečeno, byl Vaníček v roce 1919 zvolen kralupským starostou. Ve svých padesáti osmi letech přebíral město, ve kterém byly jen nevydlážděné blátivé ulice plné louží, na které v noci vrhaly stíny petrolejové lampy, a které nemělo ani svou vlastní radnici. Vaníček získal pro radnici vedlejší budovu Staňkovského gruntu č. p. 6 a upravil ji pro účely městského úřadu. Dnes jsou zde kanceláře úřadu práce. Další jeho akcí byla elektrizace města. A tak již v roce 1920 se rozsvítily první žárovky uličního osvětlení i domácností.

Vaníčkovy podnikatelské a organizační schopnosti nezůstaly jen u uvedených akcí. Po dlouholetých marných snahách o prosazení stavby spojující levobřežní Kralupy s pravobřežním Lobečkem, **prosadil v roce 1926 stavbu kralupského mostu**. V roce 1930 dostaly Kralupy díky jeho vytrvalosti moderní budovu reálného gymnázia. Po dokončení potřebné kanalizace všech hlavních kralupských ulic byly jejich povrchy vydlážděny. A vydlážděna byla i dlouhá ulice z Kralup do Mikovic nazvaná na jeho počest „Třída Josefa Vaníčka“, dnes přejmenována na ulici „Generála Klapálka“. Zemřel jako devadesátiletý v roce 1951 a byl pochován na kralupském hřbitově.

Masarykův most v Kralupech nad Vltavou spojuje oba břehy řeky Vltavy. Byl postaven po dlouholetém úsilí města v letech **1926-1928**. Tento železobetonový most překlenuje jedním obloukem Vltavu s dvěma přilehlými nábřežími. Jedná se o unikátní stavbu s rozpětím středového oblouku 80 metrů (pilíře nesměly být umístěny do řeky). Projekt mostu vypracovali J. Farský a Jiří Kroha. Za první republiky se za přechod mostu vybíralo mýtné. Výnos mýta měl sloužit na údržbu mostu. Domek výběrčího mýta zůstal dochován na kralupské straně mostu, jen dveře i okno jsou dnes zazděny. Na obou stranách mostu jsou žulové pamětní desky, jedna je pamětní deska s popisem stavby mostu a reliéfním znakem města, druhá je pamětní deska s reliéfem T. G. Masaryka, po kterém je most pojmenován. Most je chráněn jako kulturní památka České republiky.

Písmeno 1: Vynásob první a třetí číslo uvedené na lampě a přičti 3, **Písmeno 2:** Sečti první a poslední číslo a přičti 10, **Písmeno 3:** Sečti všechna čísla a přičti 17

Josef Holub – stanoviště č. 2 – start (Palackého náměstí)

Josef Holub se narodil ve Slaném 15. listopadu 1870. Rané mládí prožil v Zákolanech a základní školu absolvoval v obci Kováry. Od roku 1881 studoval na gymnáziu ve Slaném. Studium však s finančních důvodů opustil a vyučil se v Mělníku malířem pokojů. V letech 1890–1894 studoval malířskou Akademii v Praze u prof. Mařáka. Během studia na Akademii obdržel Purmanovo a v roce 1896 Hlávkovo stipendium (oceněn obraz Na hrázi), za které se vydal na studijní cestu do Dalmácie a Černé Hory. Studoval rovněž v německých a rakouských galeriích. Po návratu ze studijních cest se v roce 1897 natrvalo usazuje v Kralupech nad Vltavou. V roce 1898 si Holub otevřel fotografický ateliér a věnoval se profesionálně praxi fotografa. V roce 1899 se oženil s Boženou Jirasovou z Libčic. Z existenčních důvodů krom jiného vyučoval hře na housle a pracoval jako písař u okresního soudu. Po roce 1918 se Josef Holub plně věnoval malířské tvorbě. Náměty čerpal z Dolního Povltaví a Podřipska. Podílel se na založení Krajinského muzea v Kralupech n. Vltavou. V roce 1930 byl jmenován čestným občanem Kralup. V letech 1944–1945 žil v Poděbradech. V roce 1952 se Holub po smrti manželky

odstěhoval do Kvasin, kde 22. srpna 1957 zemřel. Pohřben je na hřbitově v Kralupech nad Vltavou. Po malíři Holubovi je v Kralupech pojmenována severní část pravobřežního nábreží řeky Vltavy.

Holub byl představitelem českého plenérového realismu, který společně s Fr. Kavánem a B. Dvořákem věrně navazuje na odkaz J. Mařáka a Ant. Chittussiho. Na první samostatné výstavě ve Slaném v r. 1897 představuje obrazy ze Železných hor blízké oběma druhům ze školních let (např. Ze Železných hor u Mladotic, Na Zlatém potoce, Podvečer u Třemošnice a Doubravka v podvečer), ale i z oblasti Kralup nad Vltavou (např. Přívoz u nás, Nálady na Vltavě a Jarní motiv). Výjimečnou ukázkou dobového symbolismu je obraz Víla ve veltruském parku (1898). V jeho malbě postupně získává na významu barevná skvrna, která však nikdy nenarušuje tradiční výstavbu obrazu, např. porovnání obrazů Slunce v lese (1890) a Odpočinek pod stromy (1905). Mezi reprezentativní díla z dalších let patří např. obrazy Krajina u Poličky (1905), V lese (1907), V sadě (okolo r. 1905), Tichá voda (okolo r. 1910), Stromy nad Vltavou (1915), Vltava u Roztok (1916), Na Hrombabě (1918), Krajina s horou Říp (okolo r. 1920) a Lobeček u přívozu (1927).

Písmeno 4: Sečti všechna čísla, výsledek vynásob 4 a odečti 5, **Písmeno 5:** Vynásob čtvrté a první číslo na lampě a přičti 17, **Písmeno 6:** Sečti první a poslední číslo a přičti 22

Jaroslav Seifert - stanoviště č. 3 (před kralupským hřbitovem)

Jaroslav Seifert (23. září 1901 Žižkov – 10. ledna 1986 Praha) byl český básník, spisovatel, novinář a překladatel. Patřil mezi členy hnutí Devětsil, stál na počátku českého uměleckého směru poetismu. Patřil k prvním signatářům Charty 77.

Během války Seifert pracoval jako redaktor v Národní práci. Veřejnou autoritu si získal vystoupením na druhém Sjezdu československých spisovatelů v roce 1956, v němž kritizoval dosavadní kulturní politiku režimu vůči nepohodlným autorům (k nimž ostatně sám patřil). Dne 9. září 1968 vystoupil proti invazi vojsk Varšavské smlouvy a své vystoupení v Československé televizi uzavřel slovy: „Jako jsme si dali na podstavec první tank, který přijel v květnu 1945 do Prahy, tak si vystavíme poslední, který opustí naši vlast.“ Dne 17. ledna 1969, den po protestním sebeupálení Jana Palacha, veřejně vyzval lidi, aby Palachův čin nenásledovali. Pro své občanské postoje i veřejnou autoritu patřil Seifert mezi autory, kteří po nástupu tzv. normalizace upadli v nemilost nového režimu a byli nuceni stáhnout se do ústraní. Z jeho děl mohly vycházet pouze ojedinělé reedice, novou tvorbu směl zveřejňovat s výhradami až na konci 70. let, kdy režim vzhledem k jeho popularitě hledal způsoby, jak s oblíbeným básníkem naložit.

V roce 1984 obdržel Jaroslav Seifert Nobelovu cenu za literaturu, kterou však za něj přebírala jeho dcera, a to kvůli jeho špatnému zdravotnímu stavu. Ačkoli to byla velmi významná událost, ve sdělovacích prostředcích ovládaných tehdejšími režimem o tom padla jenom suchá zmínka. Počátkem ledna 1986 Jaroslav Seifert zemřel v nemocnici na pražském Strahově. Pohřeb se státními poctami v Rudolfinu hrozil přerůst v protikomunistickou manifestaci, a proto ministerstvo vnitra z příprav pohřbu vyloučilo rodinu. Církevní rozloučení konané v břevnovském kostele sv. Markéty bylo pod dohledem státní bezpečnosti. Místem posledního spočinutí Jaroslava Seiferta jsou Kralupy nad Vltavou, odkud pocházeli jeho prarodiče z matčiny strany.

Písmeno 7: Vynásob první a čtvrté číslo uvedené na lampě a přičti 11, **Písmeno 8:** Vynásob čtvrté číslo uvedené na lampě číslem 4.

Mikovický zámek - stanoviště č. 4 ()

První zmínka o Mikovicích je z roku 1318, kdy je uváděn Vícek z Mikovic. Šlo pravděpodobně o příslušníka tzv. služebné šlechty, neb Mikovice jsou nedlouho poté uváděny jako majetek benediktinského kláštera v Kladrubech. Roku 1524 se Mikovice dostávají do držení rodu Boryňů ze Lhoty. 1641 získávají Mikovice hrabata z Vrtby, ale již 1658 jsou prodány Juliovi Františku vévodovi

sasko-lauenburskému, který je připojuje k panství Zvoleněves. V 19. stol. oficiálně Minkovice. Od 1923 součást Kralup, se kterými později stavebně zcela splýnuly.

Původně ves v kotlině mezi Zákolanským a Knovízským potokem (190 m n. m.), dnes součást aglomerace Kralup. Na jihovýchodním okraji při Zákolanském potoce stál kdysi dvůr se zámek. Severozápadně od něj se táhla náves ulicového typu, dnes již v terénu poměrně nečitelná. Na západním konci uzavírala náves prastarý zájezdni a poštovní hostinec, existující již v polovině 17. stol., ve 2. pol. 20. stol. zbořený; dodnes je zde nezastavěný nepřirozený prostor, který oživuje pouze obnovený barokní mariánský sloup. Druhé, mladší historické jádro, zvané dříve U Cihelny, se nalézá nad levým břehu Knovízského potoka; jeho „centrem“ je Lidové náměstí, zvané také Dolní náves. Mezi oběma historickými částmi se rozprostírá mladší čtvrť se školou. V této části, též původně o samotě, stála historická budova Mikovického (Varhaníkova) mlýna. Areál panského dvora se nachází při levém břehu Zákolanského potoka, pod Velvarskou silnicí. Dnes je porušen výstavbou benzinové stanice, která nahradila západní křídlo a navíc zasahuje vysokým náspem do plochy dvora. Severní křídlo je pozůstatkem bývalého pivovaru.

Tvrz v Mikovicích stávala zřejmě již počátkem 14. stol., kdy je uváděn Vícek z Mikovic a je doložena po polovině 14. stol. za Zdeňka Kladenského z Kladna a Vraného. Koncem 16. stol. za Jana Boryně ze Lhoty, byla přestavěna renesančně a často poté byla nazývána zámek, byť i nadále spíše splňovala charakteristiky tvrze (vodní příkop, padací most a další fortifikační prvky). Někdy v téže době zde byl také zřízen pivovar. Po připojení Mikovic k panství Zvoleněves přestal být zámek využíván. Stál však ještě koncem 18. stol., jak dosvědčuje informace, že v něm až do roku 1795 bydlel farář Josef Friedrich. Podobu zámku ilustruje též veduta Johanna Venuta (datovaná do roku 1803, zobrazující však pravděpodobně stav o několik let starší, neboť již roku 1794 byla údajně pro značnou zchátralost část zámku stržena). Stavba byla ve velmi špatném stavu, v průběhu 1. poloviny 19. stol. byla proto beze zbytku rozebrána; fragmenty stavby mohou být ukryty v mnoha v té době vzniklých domech ve vsi. Vlastní pivovar, přestože patřil výrobou mezi desítku největších v Rakovnickém kraji, byl zrušen roku 1772.

Zámek stál v severovýchodním sousedství dnešního dvora (který tvořil předzámčí), mezi jím a Zákolanským potokem, respektive mlýnským náhonem. Poloha je dobře patrná ze zmiňované Venutovy veduty. Za potokem poté na zámek navazovala zámecká zahrada, patrná ještě na mapách z pol. 19. stol.; zanikla v důsledku výstavby železničních tratí. Na západním okraji Mikovic se nalézá železniční stanice Kralupy nad Vltavou předměstí, dříve nazývaná Mikovice. V ní se odděluje železniční trať Kralupy – Louny od tratě Kralupy – Velvary. Trať z Kralup hlavního nádraží do Mikovic vedla původně přímo městem, po dnešní ulici Generála Klapáka, roku 1975 v souvislosti s výstavbou sídliště na pomezí Kralup a Mikovic byla přeložena, takže nyní se odděluje od trati Kralupy – Kladno až v prostoru bývalé mikovické zámecké zahrady a prochází po severním okraji historické vsi. V prostoru mezi železniční stanicí a „Cihelnou“, nazývaném dnes Růžové údolí, býval v 16. – 18. stol. rozlehlý rybník Jiříkov.

Písmeno 9: Vynásob první a třetí číslo uvedené na lampě a přičti 21, **Písmeno 10:** Sečti první a třetí číslo a odečti 1

Generál Karel Klapálek – stanoviště č. 5 (ulice Generála Klapálka před ZŠ)

Armádní generál Karel Klapálek (26. května 1893, Nové Město nad Metují – 18. listopadu 1984, Praha) byl český voják, příslušník československých legií v Rusku, československý vojenský velitel za 2. světové války. Karel Klapálek se narodil v rodině prostého železničáře v Novém Městě nad Metují. Když mu bylo 8 let, otec zemřel a veškerá starost o pět nezaopatřených dětí dolehla na jeho matku. Žil v bídě a nouzi. Obecnou školu vychodil v Kralupech nad Vltavou.

V roce 1915 narukoval Karel Klapálek k osmému pluku, s nímž odjel do Haliče na ruskou frontu. 23. září 1915 byl u Lucku zajat Rusy. 11. března 1916 se v Taškentu přihlásil do Československé legie na Rusi a 6. srpna 1916 byl zařazen do 1. stř. pl. jako voják. 2. července 1917 se účastnil bitvy u Zborova, kde se

vyznamenal a byl povýšen do hodnosti praporčíka. Prošel většinou bojů Československých legií v Rusku, nakonec zde onemocněl tuberkulózou. Do vlasti se vrátil až roku 1920.

V Československé republice pokračoval ve vojenské službě jako důstojník z povolání a pomáhal budovat armádu nově vzniklého státu. Po vzniku protektorátu vedl Klapálek českobudějovickou pobočku Obrany národa, po jejím rozbití v květnu 1940 uprchl do zahraničí, do československého zahraničního vojska vstoupil 20. června 1940 v Bělehradě. Bojoval v řadách britských vojsk v Africe mimo jiné jako velitel s hodností podplukovníka 11. východního československého praporu při obraně Tobruku. Pod jeho velením se podařilo Tobruk ubránit, i když zde padlo mnoho československých vojáků. Po skončení bojů v severní Africe odešel Klapálek do Velké Británie, kde působil u československé pěší brigády. V roce 1944 se dobrovolně přihlásil k československé jednotce působící v tehdejší SSSR. Účastnil se s 1. čs. armádním sborem karpatsko-dukelské operace. Na Dukle se setkal s pozdějším československým prezidentem Ludvíkem Svobodou. Ten jej nejprve jmenoval velitelem 3. brigády a v dubnu 1945 jej ustanovil velitelem celého 1. československého armádního sboru v SSSR. Ten pod Klapálkovým velením svedl bitvu o Břest. Do osvobozené Prahy se Karel Klapálek vracel 17. května 1945, na bílém koni, v čele československých zahraničních vojáků.

V letech 1945–1950 působil jako vojenský velitel v Praze. Podílí se na Únoru 1948, když s Ludvíkem Svobodou zakládá Ústřední akční výbor Národní fronty a neutralizuje armádu, čímž napomáhá komunistickému puči. V červnu 1948 vstupuje do KSČ. V politických procesech se západními vojáky se však snaží chránit své bývalé kolegy. V roce 1949 dostává varovný anonymní dopis, který jej vyzývá k emigraci. Klapálek nebere hrozbu vážně. Roku 1951 je označen za nedůvěryhodného a poslán do penze. Po procesu s Rudolfem Slánským roku 1952 je uvězněn ve Valdicích. Mezi lety 1953–4 byl degradován, vyloučen z KSČ, zbaven majetku a občanských práv a roku 1954 ve vykonstruovaném procesu odsouzen za sabotáž Košického vládního programu. Z věznice ve Valdicích byl roku 1956 propuštěn na základě intervence sovětských maršálů Žukova a Koněva. Rehabilitace se generál Karel Klapálek dočkal až roku 1968. Zemřel dne 18. listopadu roku 1984 ve věku 91 let, pohřbený byl na Olšanských hřbitovech.

Písmeno 11: Vynásob druhé a třetí číslo uvedené na lampě a odečti 1, **Písmeno 12:** Vynásob druhé a třetí číslo uvedené na lampě a přičti 1, **Písmeno 13:** Odečti od druhého čísla na lampě číslo 7, **Písmeno 14:** Sečti první a druhé číslo a přičti 6, **Písmeno 15:** Vynásob první a druhé číslo a přičti 1

Budova DDM Kralupy nad Vltavou – cíl (ulice Smetanova)

Dům dětí a mládeže Kralupy nad Vltavou, který sídlí v blízké budově, nabízí dětem aktuálně přes 70 zájmových útvarů. Jde o kroužky výtvarné, taneční, sportovní, ale nechybí např. i historické, gastronomické či modelářské. Pro nejmenší je určena pětice klubů s pohybovou a výtvarnou tematikou. Maminky i tatínky oceňují též naši hernu Sluníčku, která nabízí dětem a rodičům zázemí pro hry a setkávání. Pro sportovní aktivity (badminton, stolní tenis, kick-box, lakros, florbal, míčové hry, šerm, Aikido...) využívá vlastní sportovní halu na sídlišti V Zátíší.

Součástí DDM Kralupy je též táborová základna v Šumavských Mokrosukách u Sušice, kde probíhají letní tábory a tematická soustředění. V letošním roce v stoupil Dům dětí a mládeže do 21 roku působení v Kralupech nad Vltavou.

Písmeno 16: Vynásob druhé a třetí číslo uvedené na lampě a odečti 11, **Písmeno 17:** Sečti první a třetí číslo uvedené na lampě

Po celou dobu hry prosím dodržujte platná nařízení vlády. Na trasu se vydávejte pouze s rodinnými příslušníky, či ve dvou osobách. Pokud potkáte jiné osoby, dodržujte rozestup a mějte nasazené roušky!